
Leszek MORAWSKI*

Regulacyjna skala ekwiwalentności dla gospodarstw domowych w Polsce w latach 2006–2014¹

Streszczenie: Celem pracy jest analiza wpływu zmian w przepisach podatkowo-świadczeniowych wprowadzonych w Polsce w latach 2006–2014 na zróżnicowanie opodatkowania pracy ze względu na typ rodziny. Za pomocą symulacji wartości regulacyjnej skali ekwiwalentności wykazano, że zmiany podatkowo-świadczeniowe z lat 2006–2014 były najkorzystniejsze dla osób z rodzin wielodzietnych mających nisko płatną pracę. Pokazano m.in., że spadek przeciętnego opodatkowania z pracy w rodzinach „2+3” o niskich dochodach z pracy wyniósł prawie 13 p.p., a wartość regulacyjnej skali ekwiwalentności dla takich rodzin wzrosła z 1,28 do 1,40. Obliczone wartości skali są zauważalnie niższe od wartości skali OECD. W dyskusji wyników zwrócono uwagę na wpływ analizowanych zmian na wzrost progresywności systemu podatkowo-świadczeniowego i zróżnicowania opodatkowania pracy w zależności od liczby dzieci.

Słowa kluczowe: regulacyjna skala ekwiwalentności, opodatkowanie pracy, mikrosymulacje, dochód do dyspozycji, gospodarstwa domowe

Kody klasyfikacji JEL: H24, H31, I38

Artykuł nadesłany 18 kwietnia 2016 r., zaakceptowany 28 września 2016 r.

Wprowadzenie

W analizach zróżnicowania dochodów i przy wnioskowaniu o zakresie oraz strukturze ubóstwa istnieje potrzeba uwzględnienia efektów ekonomii skali wynikających ze wspólnego zamieszkiwania w gospodarstwie domowym

* Akademia Finansów i Biznesu „Vistula” i Instytut Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk; e-mail: lmorawski15@gmail.com

¹ Artykuł powstał w wyniku realizacji projektu badawczego sfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki, przyznanych na podstawie decyzji numer DEC-2013/09/B/HS4/01923.

wielu osób. Oceniając rozkłady dochodów, warto również wziąć po uwagę różnice w potrzebach członków poszczególnych gospodarstw domowych. Aby to uczynić, w badaniach stosuje się skale ekwiwalentności zbudowane ze współczynników (wag) o wartościach zależnych od cech społeczno-ekonomicznych gospodarstwa domowego. W praktyce najczęściej korzysta się z eksperckich skali ekwiwalentności takich jak skale OECD o wagach niezależnych od wartości dochodu gospodarstwa i identycznych wartościach dla każdego kraju.

Dyskusja o wyznaczaniu skali ekwiwalentności pozwalającej porównywać gospodarstwa domowe pod względem poziomu życia ma w naukach społecznych długą, bo sięgającą końca XIX wieku historię [Engel, 1895]. Pomimo tego brak jest wciąż w literaturze wspólnego stanowiska co do tego, która z wielu istniejących metod konstruowaniu skali powinna być stosowana w danej sytuacji. W literaturze najczęściej wymienia się trzy metody wyznaczania skali ekwiwalentności dla gospodarstw domowych: 1) skale popytowe konstruowane na podstawie oszacowanych parametrów modeli ekonometrycznych o specyfikacjach wyprowadzonych z mikroekonomicznej teorii racjonalnego wyboru, 2) skale subiektywne zbudowane na podstawie deklaracji minimalnych dochodów pozwalających „powiązać koniec z końcem” (Minimum Income Question) lub deklaracje wartości odpowiadających poziomom zadowolenia (Income Evaluation Question), 3) skale eksperckie takie jak skale OECD [Hagenaars i in., 1994], skala pierwiastkowa, czy stosowana w USA skala Orshanskiej [1965] lub skala McClementsa używana w Wielkiej Brytanii [McClements, 1977].

Każda z tych metod przyjmuje inne założenia metodologiczne. Tworząc skalę popytową szukamy poziomów dochodu (lub wydatków) zrównujących użyteczności gospodarstw o różnych cechach socjoekonomicznych. Tak wyznaczając skalę, uwzględniamy postulaty mikroekonomicznej teorii wyboru, przez co ta metoda uznawana jest za najbardziej poprawną. Niestety, w praktyce zastosowanie skali popytowej napotyka na trudności wynikające z niemożliwości jej jednoznacznego wyznaczenia. Pollak i Wales [1979] oraz Blundell i Lewbell [1991] pokazali, że założenia przyjmowane na potrzeby analizy popytu nie są bowiem wystarczające do jednoznacznego wyznaczenia skali, co oznacza, że te same funkcje popytu są zgodne z różnymi skalami. Do wyznaczenia wartości skali konieczne jest więc przyjęcie dodatkowych założeń, co sprawia, że ta metoda nie jest wolna od braku arbitralności i normatywnej decyzji badacza. Po drugie, skala popytowa jest dość trudna do wyznaczenia i wymaga posiadania szczegółowych danych o dochodach i/lub wydatkach. Pollak i Wales w swojej krytyce stosowania tej skali poddali nawet w wątpliwość stosowanie jej w analizach normatywnych, pisząc: „skala ekwiwalentności, którą powinniśmy stosować na potrzeby porównywania dobrobytu jest logicznie odmienna od tej wynikającej z analizy popytu” [Pollak, Wales, 1979].

Skale subiektywne są drugim typem skali dość często wspominanym w literaturze. Tworząc taką skalę, zrównujemy „poziomy życia” gospodarstw

domowych ustalone na podstawie deklarowanych wartości dochodów. W metodzie zaproponowanej w Goedhart i in. [1977] korzysta się z opinii o minimalnych dochodach koniecznych do „wiązanía końca z końcem”, natomiast w metodzie van Praaga [1971] uwzględnia się kilka ocen wartościujących dochód jako np. „bardzo zły”, „zły”, „wystarczający”, „dobry”, czy „bardzo dobry”. Korzystanie w obydwu tych metodach z deklaracji respondentów sformułowanych w trakcie badania sondażowego – a nie z rezultatów podjętych decyzji – wydaje się być jedną z głównych przyczyn, dla których podejście subiektywne nie zyskało jak dotychczas większej akceptacji wśród ekonomistów. Zwrócił na to uwagę Kapteyn, pisząc: „większość ekonomistów po prostu nie wierzy w to, co mówią ludzie. Są przekonani, że pytania zadawane respondentom są zbyt trudne lub abstrakcyjne na to, aby otrzymać sensowne odpowiedzi. Dlatego nie mogą oni uwierzyć, że to co mówią ludzie, odzwierciedla ich preferencje w ten sam sposób jak to wynika z obserwowanych wyborów” [Kapteyn, 1994]. Pomimo tych zastrzeżeń, podejście subiektywne jest obecne w literaturze od 40 lat, choć na pewno nie można go uznać za należące do głównego nurtu analizy dochodów i dobrobytu. W ostatnich latach podejście subiektywne stosowane było m.in. w Bishop i in. [2006], Bishop i in. [2014] oraz de Ree i in. [2013].

Trzecia metoda – metoda ekspercka – nie ma podstaw teoretycznych i nie jest związana z żadną szczególną formą analizy empirycznej. Jest ona za to powszechnie stosowana w analizach ubóstwa i zróżnicowania dochodu. Na przykład zmodyfikowana skala OECD stosowana jest przez Eurostat do wyznaczania poziomu i dochodu ekwiwalentnego wykorzystywanego następnie przy obliczaniu m.in. wskaźnika zagrożenia ubóstwem względnym (*at-risk-of-poverty rate*), wskaźnika głębokości ubóstwa w odniesieniu do mediany (*relative median at-risk-poverty gap*), czy wskaźnika zróżnicowania kwintylowego S80/S20 (*income quintile share ratio S80/S20*).

Jak wiadomo (patrz np. Buhmann i in. [1988]) wybór skali nie jest obojętny dla wyników analiz zróżnicowania dochodu, a Bishop i in. [2014] pokazali, że wykorzystanie skali OECD lub subiektywnej prowadzi do zasadniczo różnych wniosków co do struktury ubóstwa. Deaton i Zaidi zauważyli natomiast, że: „Niestety, nie istnieją powszechnie akceptowane metody obliczania skali ekwiwalentności zarówno w odniesieniu do kosztów związanych z dzieckiem, jak i tych powiązanych z ekonomią skali” [Deaton, Zaidi, 2002, s. 49]. Coulter i in. [1992] mając za to na uwadze możliwość wyboru różnych wartości skali przestrzegali, aby nie szukać jednej „prawdziwej” skali i pogodzić się z tym, że jej wybór stanowi element oceny zależący od preferencji oceniającego, a Garner i Short [2003] zachęcają do równoczesnego korzystania z wielu metod i traktowania ich jako narzędzia komplementarnych, a nie substytucyjnych.

W tym artykule proponujemy jeszcze inne spojrzenie na skalę ekwiwalentności dla gospodarstw domowych od tych już omówionych. Zauważmy, że celem budowy skali ekwiwalentności jest identyfikacja wartości dochodów pozwalających traktować gospodarstwa, jako będące w „równie dobrej” sytuacji. Taki mechanizm zrównujący dochodową sytuację gospodarstw o różnych

cechach socjoekonomicznych zawarty jest też w przepisach podatkowo-świadczeniowych. Regulacje ustalające m.in. zasady opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, podatków bezpośrednich, czy otrzymywania świadczeń rodzinnych i tych z pomocy społecznej modyfikują początkowy przychód gospodarstw domowych w zależności od ich charakterystyk. To oznacza, że na system redystrybucji można też patrzeć jak na regułę (skalę), która niekoniecznie w jawny sposób dla tworzących ją polityków gospodarczych zrównuje dochody różnych gospodarstw. Literatura dotycząca skali regulacyjnej, czy też skali niejawnej (*implicit scale*) jest jak dotychczas dość uboga (patrz: Ayala i in. [2003]; Muellbauer i van de Ven [2006]; van de Ven i in. [2015]; Kundera i in. [2015]). Jednym z powodów tego stanu rzeczy wydają się być trudności związane z jej wyznaczeniem ze względu na skomplikowane regulacje dochodowe. Główną przeszkodą są tutaj wzajemne powiązania poszczególnych instrumentów podatkowo-świadczeniowych – na przykład zmiana stopy składki ubezpieczeniowej lub wartości ulgi podatkowej wpływa na wartość transferów z tytułu świadczeń rodzinnych lub pomocy społecznej. W takiej sytuacji konieczne może okazać się zastosowanie narzędzi symulacyjnych służących wyznaczaniu wartości dochodu do dyspozycji w zależności od wartości wynagrodzenia brutto i cech gospodarstwa domowego. Taka metoda pozwala bowiem uwzględnić wszystkie elementy systemu podatkowo-świadczeniowego obniżające przychód i zwiększające dochód z pracy.

Celem artykułu jest wyznaczenie wartości skali regulacyjnej dla Polski dla lat 2006, 2009 i 2014, a następnie porównanie jej ze skalą OECD i skalą subiektywną. Skale wykorzystywane do oceny i porównań rozkładu dochodów (głównie skala OECD) zakładają stałość jej wartości w dochodzie. To powoduje, że absolutny koszt dodatkowej osoby jest wyższy, gdy porównujemy zamożne gospodarstwo i niższy, gdy czynimy to dla gospodarstwa mniej zamożnego. Założenia wpisane w rozwiązania regulacyjne są natomiast odmienne – wraz z rosnącym dochodem gospodarstwa wartość transferów społecznych maleje lub co najmniej nie rośnie. Istnieje zatem ewidentna rozbieżność pomiędzy sposobem przeważania dochodów gdy je oceniamy z punktu widzenia zmian w jego rozkładzie, a przeważaniem wynikającym z przepisów świadczeniowo-podatkowych, które odzwierciedlają preferencje polityki gospodarczej. W artykule chcemy sprawdzić, jak duża jest ta rozbieżność i w jaki sposób wprowadzone w ostatnich latach zmiany podatkowo-świadczeniowe na nią wpłynęły. Wybór lat analizy – 2006, 2009, 2014 – podyktowany jest skalą i zakresem zmian regulacyjnych wprowadzonych w poszczególnych latach. Krótki ich przegląd oraz sposób wyznaczania regulacyjnej skali ekwiwalentności przedstawiono w kolejnych częściach artykułu.

Regulacyjna skala ekwiwalentności

Skalą ekwiwalentności e_{j_0} nazywamy taką wartość, dla której $Y_i(W_0, n_i, z_i) = e_{j_0} * Y_j(W_0, n_j, z_j)$, gdzie $Y_i(W_0, n_i, z_i)$ jest wartością dochodu potrzebną gospo-

darstwu o cechach $\{n_i, z_i\}$ dla osiągnięcia dobrostanu W_0 , a $Y_j(W_0, n_j, z_j)$ jest analogiczną wartością dla gospodarstwa o cechach $\{n_j, z_j\}$. Przyjęcie, że skala nie zależy od porównywanego poziomu dobrobytu/dobrostanu pozwala wyrazić dochód ekwiwalentny gospodarstwa j jako $Y_j^e(n_j, z_j) = \frac{Y_j}{e_j}$.

Najprostszą skalę dla gospodarstw wyznacza liczba osób wspólnie gospodarujących. Wartości e_j są wówczas równe liczbie osób w gospodarstwie, a dochód ekwiwalentny odpowiada dochodowi na osobę. Wówczas osoba samotnie rozporządzająca dochodem 1000 zł jest uważana za posiadającą ten samo poziom życia (dobrobytu) jak rodzic samotnie wychowujący jedno dziecko mający dochód 2000 zł. Ta skala nie zależy od dochodu, a zatem gdyby osoba samotnie gospodarująca dysponowała 10 000 zł, to jej odpowiednik wśród samotnych rodziców miałby 20 000 zł. Niezależność od wartości dochodu jest też cechą powszechnie stosowanej w praktyce skali OECD, która zakłada proporcjonalny w stosunku do dochodu gospodarstwa bazowego wzrost kosztów powodowanych przez dodatkową osobę w gospodarstwie domowym. Wagami przyjętymi w tej skali są 0,3 dla dziecka i 0,5 dla drugiej i następnych osób dorosłych. Zatem gospodarstwo jednoosobowe o dochodzie 1000 zł traktowane jest jako będące w „tej samej” sytuacji jak samotny rodzic (1+1) dysponujący 1300 zł, a odpowiednikiem osoby samodzielnie gospodarującej dochodem 10 000 zł jest gospodarstwo „1+1” o dochodzie o 13 000 zł.

Rosnący wraz z dochodem koszt dodatkowej osoby, w tym zwłaszcza dziecka, wydaje się być dyskusyjny przy formułowaniu ocen polityki społecznej, jeżeli porównamy to z rozwiązaniami regulacyjnymi dotyczącymi świadczeń społecznych. W tym przypadku typową sytuacją jest spadek poziomu wypłat lub co najmniej brak jej wzrostu wraz z rosnącym dochodem gospodarstwa. Istnieje zatem ewidentna rozbieżność pomiędzy sposobem przeważania dochodów za pomocą skali OECD wtedy gdy oceniamy jego rozkład, a przeważaniem wynikającym z przepisów świadczeniowo-podatkowych, które odzwierciedlają preferencje polityki gospodarczej.

Wyznaczając skalę regulacyjną skorzystano z dwóch sposobów. Dla skali ekwiwalentności na poziomie dochodu z pracy skorzystano z metody dyskuutowanej w Muellbauer i van de Ven [2004] porównującej przeciętne opodatkowanie przychodu z pracy, a dla skali na poziomie dochodu do dyspozycji skorzystano z porównania relacji tych dochodów tak jak w Banks i Brewer [2002]. Do wyznaczenia wartości skali wykorzystano podatkowo-swiadczeniowy model mikrosymulacyjnym opisanym w Bargain i in. [2007; 2008]. Za pomocą tego modelu przeprowadzono symulację wartości dochodu z pracy oraz dochodu do dyspozycji dla gospodarstw domowych o określonych cechach dla zadanych wartości płacy brutto i parametrów systemu podatkowo-swiadczeniowego. Jeżeli przez w oznaczymy płacę brutto, to symulowaną skalę ekwiwalentności dla rodziny f i płacy w możemy zapisać jako:

$$e_f(S_t; w) = \frac{y(S_t; f; w)}{y(S_t; b; w)}, \quad [1]$$

gdzie $y(\cdot)$ jest wartością dochodu do dyspozycji, S_t oznacza system regulacyjny z roku t , f to rodzaj porównywanej rodziny (np. 1+1), a b to kategoria rodziny bazowej (1+0).

Symulację przeprowadzono dla sześciu kategorii gospodarstw domowych: osoby samotnie gospodarującej („1+0”), rodzica samotnie wychowującego dziecko („1+1”), małżeństwa bez dzieci („2+0”), małżeństwa z jednym dzieckiem w wieku 2 lat („2+1”), małżeństwa z dwojgiem dzieci w wieku 2 i 5 lat („2+2”) i małżeństwa z trójką dzieci w wieku 2, 5 i 7 lat („2+3”). Powierzchnię mieszkania uwzględnianą w symulacji dodatku mieszkaniowego przyjęto na podstawie średnich wartości z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych z 2010 r. (BBGD2010). Dla „1+0” było to 48 m², dla „1+1” przyjęto 50 m², dla „2+0” i „2+1” 53 m², dla „2+2” 60 m², dla „2+3” 64 m². W podobny sposób, jako średnie wartości miesięczne z BBGD2010, wyznaczono wydatki mieszkaniowe. Wyniosły one od 179,2 zł dla „1+1” do 223,8 zł dla „2+3” i były one urealnione dla poszczególnych lat za pomocą wskaźnika inflacji CPI.

Wybór lat uwzględnionych w analizie – 2006 r., 2009 r. i 2014 r. – podyktowany był znaczeniem zmian w regulacji. Do tych najważniejszych wprowadzonych w latach 2006–2014 należy zaliczyć zmianę stawek podatkowych PIT (2009 r.), wprowadzenie ulgi podatkowej na dziecko (2007 r.) i jej modyfikacje w 2013 r. i 2014 r., a także obniżenie rentowej składki ubezpieczeniowej (2007 r. i 2008 r.).

W latach 2005–2015 konstrukcja systemu ubezpieczeń społecznych nie zmieniła się. Zmieniały się w tym czasie natomiast wartości stóp ubezpieczeniowych oraz kwota ograniczenia podstawy pozwalającej zaniechać opłacania składki emerytalno-rentowej będąca jedynym płacowo waloryzowanym elementem ubezpieczeń społecznych. W 2006 r. stopa ubezpieczenia odprowadzanego przez pracownika wynosiła 18,71%, a przez pracodawcę 20,74%. Łączna stopa ubezpieczeniowa wynosząca 39,45% w 2006 r. była o ponad 5 p.p. wyższa od tej z 2015 r. – 34,21%. Spadek obciążenia wynikał z obniżenia do 13,71% składki pracownika ze względu na zmianę stopy składki rentowej z 6,5% do 1,5% od 1.01.2008 r. Obciążenie z tytułu opłacania składek ZUS po stronie pracodawcy w 2015 r. było prawie takie samo jak w 2006 r., a nieznaczna różnica wynikała ze zmian stopy składki na ubezpieczenie wypadkowe. Wspomniana płacowa waloryzacja podstawy oskładkowania pozwalającej zaniechać opłacania składki emerytalno-rentowej zwiększyła jej wartość nominalną z 73 560 zł w 2006 r. do 112 380 zł w 2014 r. System ubezpieczeniowy nie rozróżnia rodzaju rodziny pracownika. Ta sama wartość składek pobierana jest niezależnie od liczby i wieku dzieci oraz dorosłych wchodzących w skład rodziny.

Ze zmian podatkowych na szczególną uwagę zasługuje wprowadzenie w 2007 r. ulgi podatkowej z tytułu wychowywania dziecka w kwocie 1145 zł

na dziecko. Ulga ta miała charakter bezzwrotny przez co nie mogli z niej w pełni skorzystać podatnicy o stosunkowo niskich dochodach podlegających PIT, a ograniczenie wartości ulgi do wysokości zobowiązania podatkowego było niekorzystne zwłaszcza dla pracujących rodzin z większą liczbą dzieci [Morawski, 2010]. Te negatywne konsekwencje częściowo zlikwidowano, modyfikując zasady wypłacania ulgi w 2013 r. i w 2014 r. Najpierw w 2013 r. zróżnicowano kwoty, zwiększając ulgę na trzecie dziecko i dodatkowo podniesiono ją z tytułu czwartego i następnych dzieci. W 2014 r. wprowadzono możliwość częściowego zwrotu ulgi do wysokości odprowadzonych składek na ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne. W tym samym roku wprowadzono kryterium dochodowe w kwocie 112 000 zł dla małżonków oraz samotnych rodziców wychowujących jedno dziecko, i w kwocie 56 000 zł dla pozostałych podatników wychowujących dzieci. Wprowadzenie, a następnie modyfikacja ulgi zasadniczo zmieniła charakter opodatkowania pracy uzależniając jego wysokość od liczby posiadanych dzieci i wysokości płacy brutto. W ten sposób zróżnicowano dochody netto z pracy dla tych samych płac brutto w zależności od struktury demograficznej rodzin.

Ważną zmianą w systemie podatkowym była likwidacja w 2009 r. drugiego progu podatkowego i obniżenie nominalnych stóp podatkowych. Odejście od trzech stóp podatkowych – 19%, 30% i 40% – na rzecz dwóch – 18% i 32% – oznaczało dla dużej grupy podatników zmniejszenie nominalnej stopy opodatkowania z 30% do 18%, a dla tych płacących wcześniej 40% obniżkę do 32%. Najmniejszą korzyść ze zmiany odnieśli podatnicy z pierwszego przedziału podatkowego, których stopa podatkowa zmniejszyła się o 1 p.p. z 19% do 18%. Zasada preferencyjnego opodatkowania dochodów z pracy samotnych rodziców i małżeństw powoduje zróżnicowanie obciążenia tych dochodów w zależności od kategorii rodziny. Przyjęte rozwiązanie regulacyjne – wyznaczanie stopy podatkowej na podstawie przeciętnej podstawy opodatkowania – sprawia, że jest ono istotne jedynie w przypadku samotnych rodziców o bardzo wysokich dochodach objętych PIT lub małżeństw o bardzo silnej dysproporcji zarobków, od których naliczany jest PIT. W pozostałych przypadkach korzyść ogranicza się do możliwości odpisania dodatkowej kwoty wolnej.

Parametry symulacyjne znajdują się w tabelach Z1-Z4 w Załączniku. Na podstawie porównania rozwiązań ubezpieczeniowych i podatkowych obowiązujących w latach 2006–2014 za główny instrument różnicujący dochody z pracy w stosunku do struktury demograficznej rodziny należy uznać ulgę z tytułu wychowywania dziecka. Ten wniosek potwierdzają symulowane wartości przeciętnego opodatkowania dla trzech poziomów płacy brutto – 75%, 100% i 125% płacy przeciętnej – przedstawione w tabeli 1.

Zmiany wprowadzone w latach 2006–2014 oprócz znaczącego zmniejszenia skali opodatkowania równocześnie znacząco zwiększyły jego progresję i zróżnicowanie w zależności do rodzaju rodziny. Przy czym w pierwszym z analizowanych okresów, tj. lata 2006–2009, głównie nastąpiło obniżenia stóp opodatkowania bez widocznego wzrostu zróżnicowania i progresji. Dopiero

zmiany z lat 2013–2014, czyli modyfikacja zasad wypłacania ulgi podatkowej, spowodowały obniżenie opodatkowania niskich dochodów z pracy wśród rodzin z dziećmi, co zwiększyło progresję podatkową (tabela 1).

Tabela 1. Przeciętne opodatkowanie płacy brutto (2006, 2009, 2014) względem wybranym kategorii rodzin (w %)

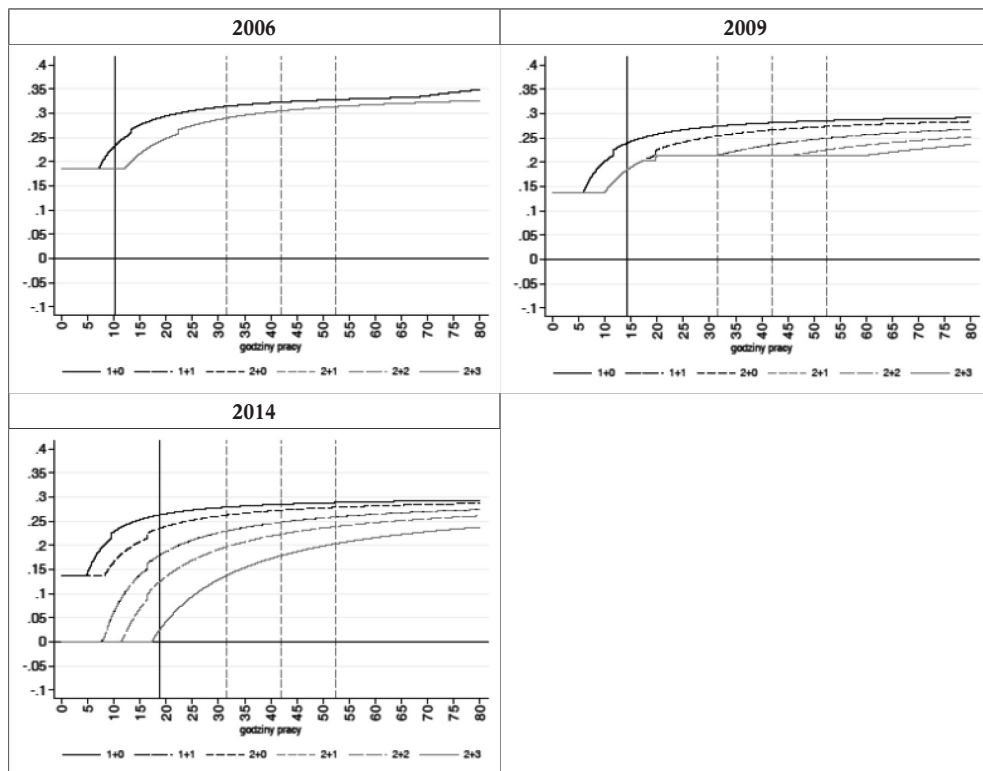
Rok	% średniej płacy brutto w gospodarce	1+0	1+1	2+0	2+1	2+2	2+3
2006	75	31,47	29,05	29,05	29,05	29,05	29,05
2006	100	32,35	30,52	30,52	30,52	30,52	30,52
2006	125	32,87	31,41	31,41	31,41	31,41	31,41
2009	75	27,45	21,48	25,45	21,48	21,48	21,48
2009	100	28,17	23,66	26,66	23,66	21,48	21,48
2009	125	28,6	24,99	27,4	24,99	22,58	21,48
2014	75	27,96	23,01	26,31	23,01	19,71	13,77
2014	100	28,55	24,83	27,31	24,83	22,36	17,90
2014	125	28,9	25,93	27,91	25,93	23,94	20,38

Źródło. opracowanie własne.

Jest to dobrze widoczna na wykresie 1 przedstawiającym przeciętne opodatkowanie w zależności od liczby przepracowanych godzin w tygodniu przy założeniu stawki płac odpowiadającej płacy przeciętnej.

Zmiany w latach 2006–2009, czyli obniżenie składki rentowej, wprowadzenie ulgi podatkowej i zmniejszenie nominalnej stawki PIT, spowodowały obniżenie przeciętnego opodatkowania dla rodzin bez dzieci („1+0” i „2+0”) o ok. 4,0 p.p., a dla tych z dziećmi od 7,0 p.p. do prawie 10,0 p.p. Najbardziej obniżyły się obciążenia podatkowe dobrze zarabiających rodziny z trójką dzieci („2+3”) mogących w pełni korzystać z niższych stóp podatkowych i całej wartości ulgi. W 2009 r. dla wynagrodzenia odpowiadającego 125% płacy średniej różnica między przeciętnym opodatkowaniem w rodzinie „2+0” a „2+3” wzrosła do prawie 6,00 p.p. (odpowiednio: 27,40% i 21,48%), dla średniej płacy do nieco ponad 5,00 p.p., a dla niskiej płacy do niecałych 4,00 p.p. Małe zróżnicowanie opodatkowania względem kategorii rodzin przy niskich płacach wynikało z ograniczenia wartości ulgi do wysokości zobowiązania podatkowego. Dopiero zmiana regulacji w 2014 r. zauważalnie zróżnicowała system podatkowy pod tym względem. Opodatkowanie w rodzinach „2+3” z niskimi płacami zmniejszyło się o prawie 8 p.p., w tych ze średnimi płacami o 3,5 p.p., a wśród tych o wysokich płacach tylko o 1 p.p. Wprowadzenie częściowej zwrotności ulgi obniżyło również opodatkowanie wśród mało zarabiających rodzin „2+2”, jednak zmiany – spadek o niecałe 2 p.p. – nie były tutaj aż tak duże. W rodzinach z mniejszą liczbą dzieci wprowadzenie zwrotności ulgi nie wpłynęło znacząco na opodatkowanie dochodów z pracy.

Wykres 1. Przeciętne opodatkowanie pracy w latach 2006, 2009, 2014



Komentarz: pionowe przerywane linie odpowiadają płacy brutto równej 75% płacy przeciętnej, 100% płacy przeciętnej, 125% płacy przeciętnej; godziny pracy wyznaczone na podstawie stawki płac odpowiadającej płacy przeciętnej.

Źródło. opracowanie własne.

Wynikiem zmian ubezpieczeniowo-podatkowych z lat 2006–2014 był spadek przeciętnego opodatkowania dochodów z pracy w mało zarabiającej rodzinie „2+3” aż o 15,3 p.p. do poziomu 13,77% w 2014 r. Spadki obciążeń płac w pracujących rodzinach z trójką dzieci o wyższych płacach wyniosły: w przypadku 100% płacy przeciętnej 12,6 p.p. do 17,9%, a dla 125% płacy przeciętnej o 11,0 p.p. do 20,4%. Najmniej na zmianach podatkowych skorzystały osoby samotne, których przeciętne opodatkowanie pracy zmalało o niecałe 4 p.p. i w 2014 r. wynosiło 27–28%, czyli było zauważalnie wyższe niż dla rodzin.

Skala ekwiwalentności policzona jako relacja płacy netto danej rodziny do płacy netto dla rodziny „1+0” dla systemów z 2006, 2009 i 2014 r. przedstawiona została w tabeli 2. Wyższe wartości skali oznaczają większą względną szczodrość regulacji.

Tabela 2. Regulacyjna skala ekwiwalentności dla dochodów netto

Rok	% średniej płacy brutto w gospodarce	1+0	1+1	2+0	2+1	2+2	2+3
2006	75	1,00	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04
2006	100	1,00	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03
2006	125	1,00	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02
2009	75	1,00	1,08	1,03	1,08	1,08	1,08
2009	100	1,00	1,06	1,02	1,06	1,09	1,09
2009	125	1,00	1,05	1,02	1,05	1,08	1,10
2014	75	1,00	1,07	1,02	1,07	1,11	1,20
2014	100	1,00	1,05	1,02	1,05	1,09	1,15
2014	125	1,00	1,04	1,01	1,04	1,07	1,12

Komentarz: skala ekwiwalentności to dochód netto gospodarstwa o danym typie do dochodu gospodarstwa „1+0” przy ustalonej płacy brutto.

Źródło. opracowanie własne.

Wartości skali ekwiwalentności podsumowują wcześniej przedstawione wnioski. Największą zmianę obserwujemy dla rodziny „2+3”. W 2006 r. pracujący rodzic zarabiający 75% płacy przeciętnej dysponował dochodem netto tylko o 4% wyższym od osoby samotnej. W 2014 r. różnica ta wzrosła do 20%. Lepiej zarabiający rodzice także skorzystali bardziej na zmianach regulacyjnych niż rodzina „1+0”, aczkolwiek w mniejszym stopniu niż rodzina „2+3”. Porównanie zmian w poszczególnych latach wskazuje na decydującą rolę decyzji po 2009 r. dla zwiększenia finansowej korzyści spowodowanej sposobem opodatkowania dochodów z pracy.

Zmiany w świadczeniach w latach 2006–2014 nie były tak znaczące jak przedstawione powyżej zmiany podatkowe. Konstrukcja głównych elementów systemu tj. świadczeń rodzinnych, dodatku mieszkaniowego i świadczeń z pomocy społecznej pozostała bez zmian². Prawo do większości świadczeń uwarunkowane jest spełnieniem kryterium dochodowego, a w przypadku świadczeń z pomocy społecznej – dodatkowo kryterium majątkowego. W latach 2006–2012 nie zmieniano wartości progów świadczeniowych w zasiłku rodzinnym, co znacząco obniżyło ich wartość realną. Progi te zwiększono dopiero w 2013 r. i w 2014 r., a te na potrzeby pomocy społecznej w 2007 r. i 2012 r. Poziomy zasiłku rodzinnego były stałe w latach 2006–2009. Zwiększono je w 2010 r. i w 2013 r., nie zmieniając wartości dodatków. W przypadku zasiłku okresowego z pomocy społecznej tylko część należnej wartości jest gwarantowana środkami z budżetu centralnego. Otrzymanie pozostałej kwoty zależy od decyzji władz lokalnych zarządzających ośrodkami pomocy

² Świadczenia pielęgnacyjne (zasiłek, dodatek i świadczenie) nie są tutaj rozważane, ponieważ służą one wsparciu finansowemu osób niepełnosprawnych lub są transferami z tytułu wieku. W symulacji nie uwzględniono jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka („becikowe”) ze względu na jednorazowy charakter tego świadczenia.

społecznej. W symulacji założono 20-procentową wypłatę kwoty przypadającą na urząd lokalny. W tabeli 3 przedstawiono wartości przeciętnego opodatkowania pracy po uwzględnieniu świadczeń społecznych.

Tabela 3. Przeciętne opodatkowanie pracy z uwzględnieniem świadczeń (w %)

Rok	% średniej płacy brutto w gospodarce	1+0	1+1	2+0	2+1	2+2	2+3
2006	75	31,47	29,03	29,03	25,09	21,14	12,11
2006	100	32,34	30,52	30,52	30,52	24,60	19,17
2006	125	32,87	31,41	31,41	31,41	30,60	22,33
2009	75	27,45	21,57	25,44	21,57	15,22	8,62
2009	100	28,17	23,65	26,66	23,65	21,48	12,72
2009	125	28,60	24,98	27,39	24,98	22,57	21,48
2014	75	27,95	22,99	26,30	22,99	13,74	-1,35
2014	100	28,55	24,83	27,31	24,83	22,35	17,89
2014	125	28,90	25,92	27,91	25,92	23,94	20,37

Źródło. opracowanie własne.

Ujemne opodatkowanie niskich płac w rodzinie „2+3” w 2014r. to wynik równoczesnego otrzymywania zwiększonej ulgi podatkowej i świadczeń rodzinnych. W 2014r. podatek dochodowy od płacy brutto 2805 zł (75% wartości średniej) wynosił 135,4 zł i był niższy od przysługującej ulgi z tytułu wychowywania dzieci w rodzinie „2+3” o 216,6 zł. Odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w kwocie 602,4 zł upoważniały rodziców do skorzystania z pełnej kwoty ulgi, co zwiększało dochód netto z pracy do 2419,2 zł. Przy tej kwocie dochód na osobę był niższy od wartości kryterium dochodowego świadczeń rodzinnych wynoszącego 574 zł. Po uwzględnieniu kwoty zasiłku rodzinnego – 318 zł/mc, dodatku z tytułu wychowywania dzieci w rodzinie wielodzietnej – 80 zł/mc i jednorazowego dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – 100 zł/rocznie, dochód do dyspozycji rodziny był o 42,2 zł wyższy od wynagrodzenia brutto. Dla przyjętych założeń symulacyjnych progową wartością płacy brutto, dla której efektywna stopa podatkowa dla rodziny „2+3” była równa 0, było 2925 zł, czyli 78% płacy przeciętnej. Płacą, do której taka rodzina była zwolniona z płacenia podatku dochodowego była natomiast kwota 5250 zł – tj. 187% płacy średniej. Dla rodzin „2+2” odpowiadające wartości to 1820 zł i 3370 zł.

Regulacyjne skale ekwiwalentności obliczone jako dochód do dyspozycji gospodarstwa o ustalonym typie do dochodu gospodarstwa jednoosobowego dla zadanej płacy brutto przedstawiono w tabeli 4. Symulowane wartości porównano ze zmodyfikowaną skalą OECD, skalą pierwiastkową i skalą subiektywną otrzymaną na podstawie danych EU-SILC, korzystając z metody Goedharta i in. [Kalbarczyk-Stęclik i in., 2016].

Tabela 4. Regulacyjne skale ekwiwalentności

Rok	% średniej płacy brutto w gospodarce	1+0	1+1	2+0	2+1	2+2	2+3
2006	75	1,00	1,04	1,04	1,09	1,15	1,28
2006	100	1,00	1,03	1,03	1,03	1,11	1,19
2006	125	1,00	1,02	1,02	1,02	1,03	1,16
2009	75	1,00	1,08	1,03	1,08	1,17	1,26
2009	100	1,00	1,06	1,02	1,06	1,09	1,21
2009	125	1,00	1,05	1,02	1,05	1,08	1,10
2014	75	1,00	1,07	1,02	1,07	1,20	1,41
2014	100	1,00	1,05	1,02	1,05	1,09	1,15
2014	125	1,00	1,04	1,01	1,04	1,07	1,12
Skala Oecd		1,00	1,30	1,50	1,80	2,10	2,40
Skala pierwiastkowa		1	1,41	1,41	1,73	2	2,24
Skala subiektywna*		1,00	1,37	1,42	1,68	1,79	1,88

* Wartości dla „2+0”, „2+1” i „2+2” na podstawie Kalbarczyk-Stęclik [2016], Mišta i Morawski [2016], wartości dla „1+1” i „2+3” na podstawie obliczeń własnych.

Źródło: opracowanie własne.

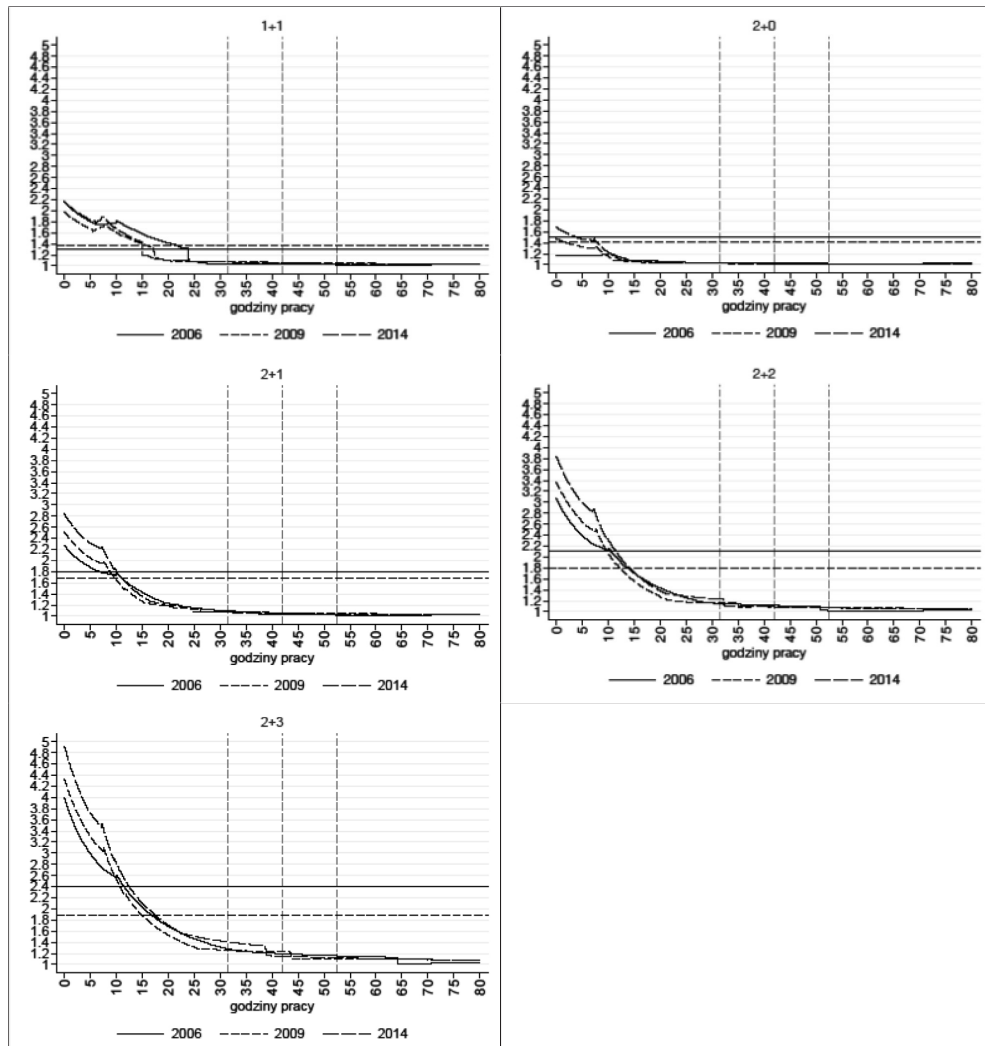
Zgodnie z oczekiwaniem, wartości skali regulacyjnej są dużo niższe od tych przyjmowanych w pozostałych skalach. Przepisy podatkowo-zasiłkowe oferują rodzinom niższą rekompensatę dochodową z tytułu dodatkowych osób w gospodarstwie niż to się zakłada oceniając zróżnicowanie dochodu. Na przykład według skali OECD rodzina „2+3” powinna dysponować 240% dochodu osoby samotnej, aby obydwa gospodarstwa były uznane za posiadające te same koszty życia. Wartość skali regulacyjnej dla rodziny „2+3” wzrosła z 1,28 w 2006 r. do 1,41 w 2014 r. i była dużo niższa od tej wynikającej ze skali OECD i skali subiektywnej. Dla pozostałych kategorii rodzin i poziomów płac różnice między skalami są jeszcze większe.

Wykres 2 przedstawia pełniejszy obraz wartości skali regulacyjnej na tle pozostałych skal.

Wartości skali regulacyjnej, w odróżnieniu od tych dla skali eksperckiej i subiektywnej, zmieniają się w zależności od dochodu. Płaca przy której wartości skali OECD i skali regulacyjnej są równe dla gospodarstwa „1+1” to 36% płacy przeciętnej w 2014 r. i 55% płacy w 2006 r. Przy niższych (wyższych) płacach system podatkowo-zasiłkowy transferował do samotnego rodzica więcej (mniej) dochodu niż jest to potrzebne dla zrównania dochodu ekwiwalentnego według skali OECD. Dla pozostałych kategorii rodzin płace progowe są podobnie niskie. Na przykład dla rodziny „2+3” skala regulacyjna jest wyższa od skali OECD tylko dla płac, w zależności od roku, od 25% do 30% płacy średniej, co odpowiadało około 70% płacy minimalnej. Tak jak się tego spodziewaliśmy, konstrukcja polityki dochodowej oparta jest na innym sposobie oceniania dochodów w zależności od liczby i wieku osób w rodzinie

niż przy wyliczaniu wartości wskaźników ubóstwa względnego – na podstawie skali eksperckiej.

Wykres 2. Regulacyjne skale ekwiwalentności dla dochodu do dyspozycji



Komentarz: pionowe linie odpowiadają odpowiednio płacy brutto równej 75% płacy przeciętnej, 100% płacy przeciętnej, 125% płacy przeciętnej; godziny pracy wyznaczano na podstawie płacy przeciętnej; pozioma ciągła linia oznacza wartość skali OECD, pozioma przerywana linia to wartość skali subiektywnej.

Źródło. opracowanie własne.

Dla skali subiektywnej (patrz tabela 4), której wartości są niższe od skali OECD, zakres płacy brutto – dla którego transfer podatkowo-zasiłkowy jest wyższy od postulowanego przez tę skalę – jest nieznacznie większy. Dla

rodziny „2+3” płace progowe rosą o od 7,5 do 10 p.p., a dla rodziny „2+2” o nieznacznie ponad 6 p.p. Warto zauważyć, że większy zakres ekonomii skali wynikający ze skali subiektywnej powoduje, że polityka dochodowa sprawia wrażenie bardziej dostosowanej do skali subiektywnej niż do skali OECD. Jest to widoczne szczególnie w przypadku dużych rodzin. Kwestią do dyskusji pozostaje, czy odzwierciedla to związek przyczynowo-skutkowy między polityką gospodarczą a oceną dochodu. Istnienie zależności pomiędzy hojnością systemu transferów socjalnych a odpowiedziami na pytanie o dochód minimalny zasugerowane zostało w pracy Bishop i in. [2014].

Wnioski

Wysoki poziom zróżnicowania dochodów negatywnie wpływa na wzrost gospodarczy. Chcąc temu przeciwdziałać, rząd prowadzi politykę redystrybucji dochodu, na którą składają się m.in. podatki od dochodu z pracy i transfery społeczne. Takie działania powodują jednak spadek finansowej motywacji do pracy, a w rezultacie – obniżają podaż pracy [Mirrlees, 1971; Blundell i in., 2000; Saez, 2001]. Przedstawiony artykuł nawiązuje do dwóch ważnych nurtów debaty ekonomicznej. Po pierwsze, do dyskusji związanej z klasycznym w ekonomii opodatkowania dylematem wyboru pomiędzy równością a efektywnością. Po drugie, do wspierania dzietności poprzez instrumenty polityki dochodowej rekompensujące koszty wychowywania dziecka.

W artykule porównano systemy podatkowo-świadczeniowe obowiązujące w Polsce w latach 2006, 2009 i 2014, wykorzystując do tego celu regulacyjną skalę ekwiwalentności. Wartości dla tej skali otrzymano korzystając z podatkowo-zasiłkowego modelu mikrosymulacyjnego, a następnie porównano ją ze zmodyfikowaną skalą OECD i skalą subiektywną.

Uzyskane wyniki pokazały, że jeżeli na zmiany w przepisach podatkowo-zasiłkowych popatrzymy z perspektywy kilku lat, to uwidocznią się wtedy zasadnicze przeobrażenia, jakim podlegał system redystrybucji dochodu w Polsce. W szczególności widoczne stanie się większe zróżnicowanie obciążeń podatkowych względem cech gospodarstw domowych. W artykule pokazano, że pakiet zmian wprowadzony w latach 2006–2014 nie tylko znacząco obniżył poziom opodatkowania, ale także zróżnicował obciążenia w zależności od liczby dzieci. O ile pierwsza z konsekwencji była już wcześniej zauważona w literaturze, to ta druga nie była dotychczas dyskutowana.

Wyniki symulacji wskazały na wzrost wartości regulacyjnej skali ekwiwalentności dla dochodu netto z pracy oraz dochodu do dyspozycji, czemu towarzyszył największy spadek opodatkowania dochodu z pracy wśród rodzin wielodzietnych z niskimi płacami. W polityce dochodowej prowadzonej w latach 2006–2014 starano się zatem uniknąć negatywnych efektywnościowych konsekwencji redystrybucji dochodu, różnicując finansowe motywacje do pracy w zależności od stopnia zagrożenia brakiem pracy. Kwestią do przyszłej dyskusji jest to, czy skala zmian była wystarczająca do wzrostu podaży pracy

w rodzinach wielodzietnych. To, że pomimo wzrostu wartości skali regulacyjnej są wciąż znacznie niższe od tych dla skali OECD i subiektywnej skłania raczej do wątpliwości, że tak się stało. Różnice w skalach pokazują bowiem sprzeczność pomiędzy wartościowaniem dochodu w rodzinach o różnej liczbie dzieci wynikającym z rozwiązań regulacyjnych, a tym postrzeganym przez gospodarstwa domowe.

Bibliografia

- Ayala L., Martinez R., Ruiz-Huerta J. [2003], *Equivalence Scales in Tax and Transfer Policies*, "Investigaciones Economicas", vol. 26, no. 3, s. 593–614.
- Banks J., Brewer M. [2002], *Understanding the Relative Generosity of Government Financial Support to Families with Children*, The Institute for Fiscal Studies, WP02/02.
- Bargain O., Morawski L., Myck M., Socha M. [2007], *SIMPL As That: Introducing a Tax-Benefit*, IZA Discussion Paper Series no. 2988.
- Bargain O., Morawski L., Myck M., Socha M. [2008], *Podatkowo-zasiłkowy model mikrosymulacyjny SIMPL2003*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 4, s. 6–17.
- Bishop J.A., Grodner A., Liu H., Ahamdanech-Zarco I. [2014], *Subjective Poverty Equivalence Scales for Euro Zone Countries*, "The Journal of Economic Inequality", vol. 12, no. 2, s. 265–278.
- Bishop J.A., Luo F., Pan X. [2006], *Economic Transition and Subjective Poverty in Urban China*, "Review of Income and Wealth", vol. 52, no. 4, s. 625–641.
- Blundell R., Duncan A., McCrae J., Meghir C. [2000], *The Labour Market Impact of the Working Families' Tax Credit*, "Fiscal Studies", vol. 21, s. 75–104.
- Blundell R., Lewbel A. [1991], *The Information Content of Equivalence Scales*, "Journal of Econometrics", vol. 50, s. 49–68.
- Buhmann B., Rainwater L., Schmaus G., Smeeding T.M. [1998], *Equivalence Scales, Well-being, Inequality, and Poverty: Sensitivity Estimates Across Ten Countries Using the Luxembourg Income Study (LIS) Database*, "Review of Income and Wealth", vol. 34, Issue 2, s. 115–142.
- Coulter F.A., Cowell T.M., Jenkins S.P. [1992], *Differences in Needs and Assessment of Income Distributions*, "Bulletin of Economic Research", vol. 44, no. 2, s. 77–124.
- Deaton A., Zaidi S. [2002], *Guidelines for Constructing Consumption Aggregates for Welfare Analysis*, World Bank Publications, The World Bank, no. 14101.
- Engel E. [1895], *Die Lebenskosten Belgischer Arbeiter-Familien Fruher und Jetzt*, "International Statistical Institute Bulliten", vol. 9, s. 1–74.
- Garner T., Short K. [2003], *Personal Assessments of Minimum Income and Expenses: What Do They Tell Us about 'Minimum Living' Thresholds and Equivalence Scales? w: Inequality, Welfare and Poverty: Theory and Measurement, Research on Economic Inequality*, red. J. Bishop, Y. Amiel, t. 9, Elsevier Science, s. 191–243.
- Goedhart T., Halberstadt V., Kepteyn A., Praag B. van [1977], *The Poverty Line: Concept and Measurement*, "Journal of Human Resources", vol. 12, s. 503–520.
- Hagenaars A., Vos K. de, Zaidi M.A. [1994], *Poverty Statistics in the Late 1980s: Research Based on Micro-data*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

- Kalbarczyk-Stęclik M., Morawski L., Mišta R. [2017], *Subjective Equivalence Scale – Cross-Country and Time Differences*, "International Journal of Social Economics", w druku.
- Kapteyn A. [1994]. *The Measurement of Household Cost Functions. Revealed Preference Versus Subjective Measures*, "Journal of Population Economics", vol. 7, s. 333–350.
- Kundera M., Myck M., Agostini P. de, Gallego-Granados P. [2015], *Modelling Implicit Equivalence Scales from tax-benefit systems in Germany, Italy, Poland and the UK*, prezentacja na konferencji WIEM, Warszawa.
- McClements L.D. [1977], *Equivalence Scales for Children*, "Journal of Public Economics", vol. 8, s. 191–210.
- Mirrlees J.A. [1971]. *An Exploration in the Theory of Optimum Income Taxation*, "Review of Economic Studies", vol. 38, s. 175–208.
- Mišta R., Morawski L. [2016], *Dochód, płęć i wiek a wspólne zamieszkiwanie z rodzicami. Przypadek Polski, Czech, Estonii i Węgię*, „Studia Ekonomiczne”, nr 2, s. 286–311.
- Morawski L. [2010], *Ulga podatkowa z tytułu wychowywania dzieci – efekty i propozycja zmian*, "Polityka Społeczna", nr 1, s. 11–20.
- Muellbauer J., Ven J. van de [2004], *Estimating Equivalence Scales for Tax and Benefits Systems*, Economics Papers W06, Economics Group, Nuffield College, University of Oxford.
- Orshansky M. [1965], *Counting the Poor: Another Look at the Poverty Profile*, "Social Security Bulletin", vol. 28, no. 1, s. 3–29.
- Pollak R., Wales T. [1979], *Welfare Comparisons and Equivalence Scales*, "American Economic Review", vol. 69, s. 216–221.
- Ree J., Alessiez R., Pradhan M. [2013], *The Price and Utility Dependence of Equivalence Scales: Evidence from Indonesia*, "Journal of Public Economics", vol. 97, s. 272–281.
- Saez E. [2001], *Using Elasticities to Derive Optimal Income Tax Rates*, "Review of Economic Studies", vol. 68, s. 205–230.
- van de Ven J., Hérault N., Azpitarte F. [2015], *Identifying Tax Implicit Equivalence Scales*, Discussion Paper no. 444, National Institute of Economic and Social Research, Melbourne.
- Van Praag B. [1971], *The Welfare Function of Income in Belgium: An Empirical Investigation*, "European Economic Review", vol. 11, no. 3, s. 337–369.

Załącznik

Tabela Z1. Parametry systemu ubezpieczeń społecznych (ZUS)

Tytuł świadczenia	2006	2009	2014	Tytuł świadczenia	2006	2009	2014
	Składka pracownika				Składka pracodawcy		
Emerytalna (w %)	9,76	9,76	9,76	Emerytalna (w %)	9,76	9,76	9,76
Rentowa (w %)	6,5	1,5	1,5	Rentowa (w %)	6,5	4,5	6,5
Chorobowa (w %)	2,45	2,45	2,45	Wypadkowa (w %)	1,93	1,69	1,69
				FGŚP (w %)	0,1	0,1	0,1
				FP (w %)	2,45	2,45	2,45
				Ograniczenie podstawy (w zł/rok)	73560	95790	112380

Źródło. opracowanie własne.

Tabela Z2. Parametry systemu podatkowego PIT i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (NFZ)

Tytuł świadczenia	2006	2009	2014
Koszt uzyskania przychodu (w zł/rok)	1127	1335	1335
Stopa PIT 1 (w %)	19	18	18
Próg PIT 1 (w zł/rok)	37024	85528	85528
Stopa PIT 2 (w %)	30	32	32
Próg PIT 2 (w zł/rok)	74048	–	–
Stopa PIT 3 (w %)	40	–	–
Kwota wolna (w zł/rok)	530,08	556,02	556,02
Ulga podatkowa na 1–2 dziecko (w zł/rok)	–	1112	1112
3 dziecko (w zł/rok)	–	1112	2000
4 i następne dziecko (w zł/rok)	–	1112	2700
Całkowita stopa NFZ (w %)	8,75	9,00	9,00
Refundowalna stopa NFZ (w %)	7,50	7,75	7,75

Źródło. opracowanie własne.

Tabela Z3. Parametry systemu świadczeń rodzinnych

Tytuł świadczenia	Wiek	2006 i 2009	2014
Zasiłek rodzinny (kryterium) (w zł/rok)		504	574
Zasiłek rodzinny (kwota) (w zł/rok)	[0,5]	44	77
	[6,18]	56	106
	[18,25]	65	115
Dodatki z tytułu			
Urodzenia dziecka		1000	1000
Rozpoczęcia roku szkolnego (w zł/rok)		100	100

Tytuł świadczenia	Wiek	2006 i 2009	2014
Nauki poza miejscem zamieszkania (w zł/rok)		50	50
Edukacji i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (w zł/rok)	[0,4]	90	60
	[5,25]	70	80
Samotnego wychowywania dziecka (w zł/rok)		170	170
		250	250
Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (w zł/rok)		50	80
Wychowywanie w okresie urlopu wychowawczego (w zł/rok)		400	400
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (kryterium) (w zł/rok)		nd	1922
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (kwota) (w zł/rok)		1000	1000

Źródło. opracowanie własne.

Tabela Z4. Parametry systemu dodatku mieszkaniowego i pomocy społecznej

Tytuł świadczenia		2006	2009	2014
Dodatek mieszkaniowy [kryterium] (w zł/mc)	k os.	746,9	843,9	1100,6
	1 os.	1045,6	1181,4	1540,8
Zasilek stały/okresowy [kryterium] (w zł/mc)	1 os.	418	477	
	k os.	316	351	
Zobowiązanie budżetu centralnego (w %)	1 os.	35	50	50
	k os.	25	50	50

Źródło. opracowanie własne.

A REGULATORY EQUIVALENCE SCALE FOR POLAND'S HOUSEHOLDS IN 2006–2014

Abstract

The paper looks at changes in tax regulations and social benefits in Poland from 2006 to 2014 and evaluates their impact on the taxation of labor in the country depending on the type of family.

By simulating a regulatory equivalence scale the paper shows that changes in tax and benefit rules were the most beneficial for large families with low income from employment. The average taxation of labor income in low-income families with two parents and three children decreased by almost 13 percentage points in the studied period, while the value of the regulatory equivalence scale for such families increased from 1.28 to 1.40. However, the values of the scale are still noticeably lower than those of the OECD scale. The impact of regulatory changes on the progressivity of the tax-and-benefit system and stronger dependence of labor taxation on the number of children were highlighted in the discussion of the results.

Keywords: regulatory equivalence scale, taxation of labor, microsimulation, disposable income, households

JEL classification codes: H24, H31, I38
